

A Tudományszervezési és Informatikai Intézet (1980-1990)

A Tudományszervezési és Informatikai Intézetet (TII) a Művelődési Minisztérium (MM) hozta létre 1980-ban olyan elemző, döntés előkészítő, szervező és adatgyűjtő munkák összefogására, amelyek a minisztérium és a felügyelete alá tartozó intézmények munkáját segítik.

Az intézet egyre bővülő feladatait a 103/1980 (MK.95) MM számú utasítás határozta meg, amely szerint az intézet fontosabb feladatai:

- az MM felügyelete alá tartozó intézményekben folyó tudományos kutatómunka, valamint a környezetvédelmi, számítástechnikai és informatikai tevékenységek szervezése és támogatása, a művelődési miniszter által meghatározott körben történő finanszírozása,
- a kutatási eredmények hasznosításának, valamint a nagy értékű számítógépek, gépek és műszerek jobb kihasználásának elősegítése,
- a minisztérium irányító munkájához szükséges információk gyűjtése, feldolgozása, elemzése, továbbá a statisztikai tevékenység szervezése,
- a minisztériumi tudományos tanács, valamint a miniszter által meghatározott bizottságok és a kiemelt kutatási feladatok titkársági teendőinek ellátása,
- közreműködés a Tudománypolitikai Bizottság (TPB) titkárságának felkérésére a TPB titkára által meghatározott kutatásszervezési feladatok ellátásában,
- önálló kutató és fejlesztő munka végzése az MM által jóváhagyott kutatási terv szerint.

Az intézet jogelődei az Egyetemi Számítóközpont, valamint a Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont volt, amelyek munkatársai - a korábban az MM-ben működő Tudományszervezési és Informatikai Főosztály munkatársaival együtt - alkották a TII mintegy 90 fős gárdáját. Az intézet igazgatója Páris György, minisztériumi főtanácsos, az MM korábbi Tudományszervezési és Informatikai Főosztályának vezetője lett; igazgatóhelyettesek dr. Németh András (általános helyettes), dr. Papp Ibolya (gazdasági igazgatóhelyettes). Az intézet székhelye 1111 Budapest, Egrý József u. 1-9. volt.

Az intézet feladatkörének megfelelően a következő főbb szervezeti egységekre tagolódott:

- Közgazdasági Főosztály (oktatási statisztikai adatgyűjtés, feldolgozás, adatszolgáltatás, gazdasági elemzések, összesítések készítése), vezetője dr. László Tivadarné,
- Számítástechnikai Főosztály (a számítástechnikai oktatás és a számítástechnikai eszközpark fejlesztése, az ellátás elősegítése), vezetője Csánky Lajos,
- Kutatásszervezési Főosztály (a tárca intézményeiben folyó kutató-fejlesztő tevékenységet segítő és koordináló munka, kutatási pályázatok gondozása, gép-műszer beruházási pályázatok kezelése), vezetője: Ulrich Ferencné.

Az intézet szerteágazó tevékenységének egyes kiemelkedő eredményei:

- Az intézet közép- és hosszú távú fejlesztési koncepciókat dolgozott ki az oktatás feltételrendszerének fejlesztésére, ezen belül kiemelten foglalkozott a Számítástechnikai Központi Fejlesztési Programból az oktatás területére vonatkozó feladatok kidolgozásával.

- A számítástechnikai erőforrások racionális felhasználása érdekében elősegítette a területi oktatási számítóközpontok kialakítását, a közös használat megszervezését. A felsőoktatási intézményekben kialakult a számítástechnikai szakemberképzés és elkezdődött a számítógéppel támogatott oktatás módszereinek elterjesztése.
- A TII kezdeményezésére 1982-ben az MM elindította a közoktatás területén az iskolaszámítógép-programot, amelyhez az első 15 iskola tanárjainak és diákjainak eredményei alapján az Országos Tervhivatal és a Pénzügyminisztérium külön fejlesztési támogatást adott a Művelődési Minisztériumnak. Ez lehetővé tette, hogy az iskolaszámítógép-program nagyobb léptékben kezdődhessen el a középiskolák, majd az általános iskolák és a közművelődés területén is.
- A TII az iskolaszámítógép-programot pályázati rendszerben, a számítástechnikai szakemberek és a pedagógusok széleskörű bevonásával szervezte meg, lépést tartva a rendkívül gyors technikai fejlődéssel, elősegítve a számítógéparak letörését, a számítógépes oktatást támogató szoftver termékek fejlesztését és terjesztését, az eredmények és tervek széleskörű megismertetését.
- Az elindított lavina hatására – sok szenvedélyes vita után – az 1980-as évek végére a középfokú oktatásban és az általános iskolákban több tízezer számítógép működött, több száz oktatóprogram és számos tankönyv készült el, az ismeretek széleskörű terjesztéséhez hozzájárultak a szakmai szervezetek, valamint a TV és a sajtó is.
- Az iskolaszámítógép-program eredményeit külföldön is értékelték, a számítástechnikai oktatás nemzetközi szakbizottságának vezetésére Magyarországot kérték fel, az Német Szövetségi Köztársaság (NSzK) kétoldalú együttműködést kezdeményezett Magyarországgal, az UNIDO program keretében Magyarország megbízást kapott AMT rendszerek tervezésére és oktatására. Ezeket a feladatokat ugyancsak a TII látta el.

A Tudományszervezési és Informatikai Intézet a fentiekben ismertetett formájában 1988-ig működött. 1989. január 1.-én a Művelődési Minisztérium létrehozta a TUDORG Informatikai és Szervezési Vállalatot, amely a továbbiakban vállalkozási szerződések alapján, költségvetési forrás nélkül működött. Tevékenysége továbbra is elsősorban az oktatási intézményeknek nyújtott számítástechnikai rendszerek szállítására, az ezzel kapcsolatos szolgáltatások végzésére, számítástechnikai oktatásra és szervezésre koncentrált. A vállalat 1993. december 31.-ig működött, amikor végelszámolással szűnt meg.

A rendszerváltás mélyreható változásaival, amelyek az oktatás teljes rendszerére is kihatottak, a központi erőforrások megszűnésével lezárult az iskolaszámítógép-program fejlesztésének ez a szakasza, de a TII erőfeszítései elősegítették, hogy a számítástechnikai oktatás nagy lendülettel induljon meg Magyarországon.

Lásd még:

Bakos István: Bemutatjuk a Tudományszervezési és Informatikai Intézetet

Páris György

Az iskolaszámítógép program